SZLAKI KAJAKOWE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO – ODRA

Kajakiem przez Śląskie

KRAINA GÓRNEJ ODRY

Odcinek I: Chałupki – Krzyżanowice (12,3 km) Odcinek II: Racibórz – Dziergowice (25 km)

ODRA – CHARAKTERYSTYKA RZEKI

Rzeka **Odra** jest dogodna do organizacji spływów kajakowych prawie na całej długości odcinka położonego na terenie województwa śląskiego. Kajaki można zwodować w okolicy przejścia granicznego w Chałupkach albo po czeskiej stronie rzeki, w Bohumine, gdzie również znajduje się wygodna przystań. Tutaj zaczyna się **I odcinek** szlaku kajakowego na Odrze, prowadzący przez piękny, objęty ochroną obszar Granicznych Meandrów Odry. Większość spływów na tym odcinku kończy się w Zabelkowie, po przepłynięciu prawie 7 km od startu, ale można płynąć jeszcze 5,5 km dalej, aż do Krzyżanowic – do korony suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny. Teren zbiornika jest wyłączony ze szlaku kajakowego.

Spływ Odrą można ponownie rozpocząć od Raciborza, w którym zaczyna się **II odcinek** szlaku kajakowego. Tutaj znajdują się dwa alternatywne miejsca startowe: pierwsze przy głównej przystani kajakowej w centrum miasta, w pobliżu Zamku Piastowskiego, a drugie na Kanale Ulga, opływającym miasto od wschodniej strony, który łączy się z głównym nurtem Odry na północnych rubieżach Raciborza. Stąd szlak kajakowy prowadzi dalej, aż do Dziergowic. Długość tego odcinka szlaku kajakowego wynosi 21 km, licząc od centrum Raciborza 25 km, licząc od Kanału Ulga.

Po opuszczeniu Raciborza rzeka płynie przez tereny łąkowe, a jej brzegi są w większości uregulowane. Należy podkreślić, że spływ tzw. Odrą miejską (od centrum Raciborza do ujścia Kanału Ulga) nie zawsze jest możliwy, ze względu na częste niskie stany wody w rzece. Warto również wiedzieć, że od Raciborza Odra jest szlakiem żeglugowym.

RzekaOdra,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

WYBRANE ATRAKCJE MIEJSCOWOŚCI

CHAŁUPKI to miejscowość znana głównie z tego, że znajduje się tu przejście graniczne pomiędzy Polską a Czechami. Tutaj, przy starym moście granicznym na Odrze, znajduje się początek szlaku kajakowego, skąd można wyruszyć na spływ Granicznymi Meandrami Odry. Niedaleko tego miejsca, w ładnym parkowym otoczeniu, znajduje się barokowy pałac Rothschildów, w którym obecnie mieści się hotel i restauracja.

Przez Chałupki przebiegają liczne oznakowane szlaki rowerowe, prowadzące do największych atrakcji gminy Krzyżanowice. Szczególnie warta polecenia jest świetnie przygotowana i oznakowana ścieżka rowerowa prowadząca wzdłuż Granicznych Meandrów Odry. Trasa ma długość 4,1 km i prowadzi niemal równolegle wzdłuż Odry od Chałupek, aż do Zabelkowa, z przystankiem przy wieży widokowej w połowie drogi. Ścieżka jest utwardzona wygodnymi betonowymi płytami i wyłączona z ruchu samochodowego, w sam raz na rodzinny spacer lub przejażdżkę rowerową.

PałacRothschildówHotelwChałupkach,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

ArboretumBramyMorawskiej,ZaczarowanyOgród,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

ARBORETUM BRAMY MORAWSKIEJ to ogród botaniczny położony na terenie lasu Obora w Raciborzu, w granicach Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Zgromadzone są tu różnorodne kolekcje roślinne, a część ogrodu pozostawiona jest w naturalnej leśno-stawowej postaci, z licznymi okazami starych nawet 200-letnich drzew. Wielką atrakcją Arboretum jest Zaczarowany Ogród, który oglądać można z platformy widokowej, znajduje się tu również miniaturowy, gród historyczny, stanowisko archeologiczne oraz edukacyjny plac zabaw dla dzieci. Arboretum zwiedzać można trasami spacerowymi oraz rowerowymi.

GMINA KRZYŻANOWICE – na terenie tej gminy, położonej wzdłuż Odry, rozciąga się cały pierwszy odcinek szlaku kajakowego, od Chałupek aż do Krzyżanowic, prowadzący przez Graniczne Meandry Odry. W samych Krzyżanowicach znajduje się pałac z 1700 roku (obecnie dom pomocy). Wśród innych atrakcji gminy należy wymienić – spektakularne ruiny **zamku w Tworkowie**, **pałac w Chałupkach** oraz zabytkowa, ale czynna nieprzerwanie od ponad 300 lat, **kuźnia w Bieńkowicach**. Gmina Krzyżanowice jest świetnie skomunikowana siecią dobrze przygotowanych tras rowerowych i pieszych, prowadzących do największych atrakcji turystycznych.

RuinyZamkuTworkowie,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

GRANICZNE MEANDRY ODRY – to interesujący obszar chroniony, leżący na brzegu Odry w rejonie od Chałupek do ujścia Olzy. W tym miejscu rzeka jest nieuregulowana, z przepływem zbliżonym do naturalnego, a jej malownicze meandry wraz z okolicznymi łąkami i lasami tworzą teren cenny przyrodniczo, objęty ochroną siedliskową oraz krajobrazową. Mozaikę siedlisk tworzą wyspy oraz lawice żwiru, piasku i mułu w strefie przybrzeżnej, a także strome, niemal pionowe brzegi i wyrwy brzegowe. Ochronie podlegają również liczne na tym terenie stanowiska Odry, stanowiące ostoję dzikiego ptactwa. Piękno meandrujacej rzeki oraz otaczającej ją przyrody można podziwiać z wieży widokowej ustawionej na brzegu Odry, pomiędzy Chałupkami a Zabelkowem – jest to jednocześnie jeden z przystanków na trasie szlaku kajakowego.

GraniczneMeandryOdry,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

RezerwatŁędzcok,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

REZERWAT ŁĘDZCOK to pod względem przyrodniczym jeden z najcenniejszych obszarów w Krainie Górnej Odry. Rezerwat leży w powiecie raciborskim, na terenie parku krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Jego walory przyrodnicze związane są przede wszystkim z kompleksem stawów, będących pamiątką po gospodarce prowadzonej w tych rejonach przez zakon Cysterów od XIII w. Zbiorniki wodne rozdzielone są malowniczymi groblami, porośniętymi okazałymi, wiekowymi drzewami. Tutejsze stawy, lasy i łąki stały się schroniskiem wielu gatunków roślin i zwierząt. Podziwiać tu można ponad połowę gatunków ptaków żyjących w Polsce. Teren dostępny jest dzięki szlakom turystycznym oraz ścieżkom dydaktycznym.

ZamekPiastowskiwRaciborzu,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

RACIBÓRZ – to jedno z najstarszych miast Śląska. W IX w. istniał tutaj gród strzegący przeprawy rzecznej przez Odrę, na szlaku wiodącym przez Bramę Morawską z Czech i Moraw do Krakowa i na Ruś oraz na Śląsk. Na prawym brzegu rzeki, tzw. Ostrogu, znajduje się gotycki **Zamek Piastowski**, zbudowany w miejscu dawnego grodu. Zamek stał się siedzibą książąt opolsko-raciborskich, a potem raciborskich z rodu Piastów i Przemyślidów. Wraz z XIII-wieczną kaplicą pw. św. Tomasza Becketa z Canterbury, budynkiem bramnym, domem książęcym, basztą, studzienką, fragmentami murów obronnych oraz zabudowaniami browaru, stanowi obecnie najstarszą część miasta. Browar Zamkowy znajdujący się przy Zamku działa od 1567 r. Pod koniec XIX w. został rozbudowany i zmodernizowany. Można go zwiedzać z przewodnikiem. Na lewym brzegu Odry znajduje się historyczna część miasta, zakończona na prawie magdeburskim na przełomie XII i XIII w., z zachowanym zabytkowym układem urbanistycznym rynku oraz średniowiecznymi zabytkami sakralnymi (kościół pw. Wniebowzięcia NMP, kościół pw. św. Jakuba). W centrum Raciborza, przy Zamku Piastowskim, znajduje się plaża miejska, bulwary nadodrzańskie oraz przystań kajakowa.

GraniczneMeandryOdry,widokwieżyokolowa,fot.M.Giba,KrainaGórnejOdry

ZBIORNIK RACIBÓRZ DOLNY – suchy zbiornik przeciwpowodziowy w dolinie Odry o powierzchni 26,3 kilometrów kwadratowych, zbudowany w ramach Programu dla Odry 2006, jako element systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego. W sytuacji zagrożenia powodziowego, zadaniem suchego zbiornika jest przyjęcie nadmiaru wody, niesionego przez falę powodziową, aby nie dopuścić do zalania miasta Racibórz i okolicznych miejscowości. Wraz z budową zbiornika, w celu obniżenia potencjalnego zagrożenia zalania Raciborza, większość wody z Odry przekierowano do tzw. Kanału Ulga, który opływa miasto od wschodu. Stare koryto rzeki, prowadzące przez raciborską starówkę, nadal jest spławne, ale niesie ze sobą znacznie mniej wody niż dawniej.

Zbiornik Racibórz Dolny, jako budowla hydrotechniczna, jest w całości wyłączony ze szlaku kajakowego, ale poza jego granicami, za przepustami wodnymi w północnej części korony zbiornika, można rozpocząć spływ startując w centrum Raciborza (przystań kajakowa przy Zamku Piastowskim) albo na Kanale Ulga (miejsce wodowania kajaków na tzw. Ślepej Uldze).

ZbiornikRaciborzDolny–przepustestrzymywaniaUlga,fot.arch.SOT

SCHEMAT SZLAKU KAJAKOWEGO

* Podany czas przepłynięcia danego odcinka szlaku jest szacunkowy. Faktyczny czas spływu jest uzależnionyjestm.in.odwarunkówpogodowych,poziomuwody,umiejętnościkajakarzkiorazwytrzymałości uczestników spływu.

FRAGMENT SZLAKU KAJAKOWEGO – GRANICZNE MEANDY ODRY

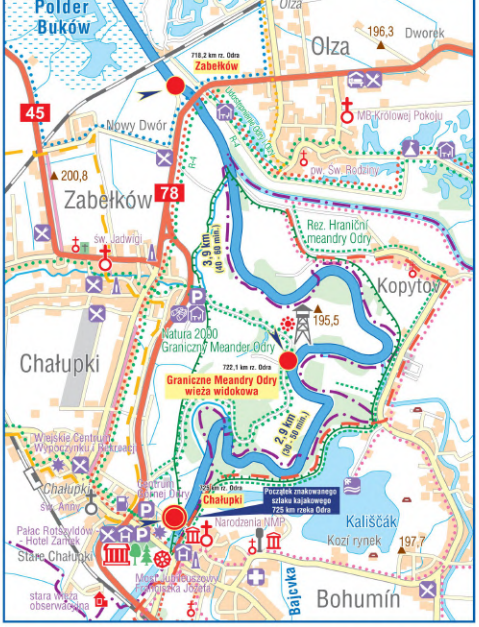

PROPONOWANE ETAPY SPŁYWÓW

- Chałupki – Zabełków (6,8km)
- Racibórz Miasto – Ciechowice (10,8km)
- Racibórz Ślepa Ulga – Ciechowice (14,8 km)
- Ciechowice – Dziergowice (10,1 km)

Trudność szlaku kajakowego: Szybkość nurtu, ilość naturalnych przeszkód (np. kamienie, kłody, pal kamienia, zwodzenia) ● szlak łatwy ●● szlak średnio trudny ●●● szlak trudny

Urozmaicenie szlaku kajakowego: Ilość przeszkód (np. progi wodne, zwodzenia, śluzy) wymagających przenoski ● szlak nieurozmaicony ●● szlak średnio urozmaicony ●●● szlak urozmaicony

Atrakcyjność szlaku kajakowego: Walory krajobrazowe, przyrodnicze, kulturowe, zabytki, teren, zwierzęta, ptaki, przyrodnicze ● szlak średnio atrakcyjny ●● szlak atrakcyjny ●●● szlak bardzo atrakcyjny

OZNAKOWANIE SZLAKU KAJAKOWEGO

- **Oznakowanie miejsc niebezpiecznych, należy zachować szczególną ostrożność, odległość od zagrożenia** (Rystrum Rozby Wodny; Prom Ciechowice; Niski stan rzeki; Rystrum ca 500 m)
- **Zakaz wpływania**
- **Znak kierunkowy płynąć prosto** (Prąd Rzeki)
- **Znak informacyjny, ciekawe miejsca lub obiekty wzdłuż rzeki** (Pomnik Przyrody Żywej; Kościół Parafialny; Pałac Rothschilda)
- **Znak informacyjny, kilometraż liczony w górę rzeki** (718,2 km r. Odra; 722,1 km r. Odra)
- **Miejsce przystankowe na lewym lub prawym brzegu, informacja o możliwości odbioru kajaków, informacja o następnym miejscu odbioru kajaków** (Zabełków; Chałupki; Ciechowice; Dziergowice)
- **Miejsce wodowania kajaków, początek spływu, znak ustawiany od strony brzegu** (Początek II odcinka szlaku kajakowego; Początek I odcinka szlaku kajakowego; Początek szlaku kajakowego)

KAJAKWYPOŻYCZYSZ TUTAJ

- **Aktywni Team**, tel. 692 458 188, aktywni@aktywni.net.pl
- **Bonaventura**, tel. 600 344 978, bonaventuramm@gmail.com
- **Kajakomania.pl**, tel. 601 563 841, info@kajakomania.pl
- **Ośrodek Sportu i Rekreacji w Raciborzu**, tel. 32 415 37 17, osir.raciborz@wp.pl
- **Pagajos.pl**, tel. 577 743 410, pagajos.pl@gmail.com
- **Śląskie Kajaki**, tel. 531 238 750, slaskie.kajaki@gmail.com
- **Spływy kajakowe Pietrzyk**, tel.502 527 333, nauka.plywania.pietrzyk@gmail.com

Legenda

skala 1:65 000 (250 m, 1 km, 2 km) — poziomica co 10 m

- Krzyżanowice — rzeka z oznakowanym spływem kajakowym; początek spływu, miejsce przystankowe - możliwość odbioru i wodowania kajaków; nazwa miejsca odbioru kajaków; miejsce przystankowe
- 5,5 km (1 - 1,5 h) — odległość pomiędzy możliwymi miejscami odbioru kajaków; średni czas przepłynięcia odcinka. Podany czas przepłynięcia danego odcinka szlaku jest szacunkowy. Faktyczny czas spływu jest uzależniony od warunków pogodowych, poziomu wody, umiejętności kajakarskich i wytrzymałości uczestników spływu.
- zakaz płynięcia; ostrzeżenie o innych zagrożeniach wraz z lokalizacją przeszkody na rzece

Wydawca: I, 2021 r. ISBN: 978-83-66587-06-2
Koordynacja projektu: Iwona Pałka-Bloch, Dariusz Kowalczyk
Redakcja: Iwona Pałka-Bloch, Dariusz Kowalczyk, Dariusz H. Kaufmann
Opracowanie mapy: Dariusz H. Kaufmann – przy wykorzystaniu zasobów kartograficznych Studia Pan – www.pan.pl
Opracowanie graficzne: Daniel Lelesik
Wydawca: Zgoda Organizacja Turystyczna, 49-089 Mętowno, ul. Mysłakowice 29, tel. +48 32 297 387 1, www.zgoda.org.pl, www.zgoda.travel
Realizacja: Agrograph®, www.kartografia.pl, 32-083 Skrzydlina, ul. Nad Rudawą 76

- las; park
- cmentarz; budynek
- teren: zabudowany, przemysłowy
- A1, 45, 919 — autostrada; droga krajowa, wojewódzka; numer drogi
- drogi asfaltowe; drogi utwardzone; inna droga
- droga spacerowo-rowerowa; droga w budowie
- linia kolejowa; stacja kolejowa; linia jednotorowa nieczynna
- kościół: współczesny; zabytkowy; zabytkowy drewniany
- kaplica zabytkowa; pomnik
- pałac; dwór; grodzisko
- inna budowla zabytkowa; ruina zabytku
- dawny obiekt techniczny; muzeum
- zamek; ruina zamku
- synagoga, schron lub dawne okopy
- wieża widokowa; obserwacyjna p. poż.
- park zabytkowy; pomnik przyrody
- obszar ochrony przyrody; granica parku krajobrazowego
- granica województwa śląskiego; granica państwa
- poziomice; szczyt; skarpa; wał p. powodziowy; rzeka; potok; strumień; jezioro (staw); źródło; zapora wodna
- plaża; wiata turystyczna; stadion
- sklep spożywczy; restauracja; bar
- stacja benzynowa; parking. Parkingi znajdują się powszechnie przy urządzeń, pocztach i przy większości kościołów oraz cmentarzy
- hotel; inne noclegi; miejsce biwakowe
- służba zdrowia; apteka
- informacja turystyczna; punkt widokowy
- inna atrakcja turystyczna; prom
- szlaki turystyczne piesze PTTK
- szlaki rowerowe
- Pętla Rowerowa Lasy Rudzkie
- ścieżki przyrodnicze